

Rákellenes küzdelem

A szociális gondoskodásnak igen szép és közegészségügyi szempontból igen nagyjelentőségű intézménye épült ki néhány év alatt hazánkban: a legkisebb tanyáig is kiterjedő ráksűrű hálózat. Sok munkába és pénzbe került ennek a nagyszámú intézménynek a létrehozása. De hát érdemes — kérdejük még ma is egyesek — ennyi energiát belefektetni egy ilyen „gyógyító hatalom” betegség elleni küzdelembe? Nézzünk hát egy kicsit jobban a dolgok mélyére.

A civilizált államok legtöbbjében a halálokok ranglistáján a rák előkelő helyet foglal el: első vagy második helyen áll. Ez annyit jelent, hogy a halálesetek körülbelül egyhatodát rák okozza! Magyarországon évente mintegy 13.000 ember hal meg rákban. Megdöbbentő adatok ezek! Azt is tudjuk a statisztikai adatokból, hogy a rákbetegség többsége nő, akiknél leggyakrabban a méh és az emlő betegségei. Miután ez a két szerv jól hozzáférhető mind a vizsgálat, mind a gyógyítás számára, érthető, hogy a rákellenes küzdelem elsősorban ezen a területen indult meg. Szegeden

12 ráksűrű állomás

van, melyeknek központja a női klinika. Ide futnak be kivizsgálásra az összes gyanús esetek. A klinika a legkorszerűbb vizsgálati módszerekkel és eszközökkel dolgozik. Minden vizsgálatra kerülő asszonynál kenetet készítenek a hüvelyváladékból. Ebben már gyakran felismerhetők mikroszkóp segítségével a daganatsejtek. Legértékesebb segédeszközünk azonban a binokuláris kolposzkóp, mely lényegében erős fényforrással rendelkező, plasztikus látást biztosító, nagy hatásfokú nagyító készülék. Ennek segítségével jól fel-

ismerhető a szabadszemmel még nem látható, tehát egész kezdeti stádiumban lévő rák is, sőt — és ennek a körülménynek talán még nagyobb a jelentősége — felismerhetők a rákot megelőző elváltozások. Ez az eszköz lehetővé teszi, hogy a leghatásosabban küzdjünk bizonyos esetekben a rák ellen, vagyis, hogy megelőzzük! Az eljárás óriási horderejét majd csak évek múlva lehet igazán felmérni, amikor t. i. majd már a statisztikai tükrökben is kiviláglik, mennyire csökkent a méhnyakrák eseteinek a száma. Hogy a hüvelykenet, illetve a kolposzkóp segítségével felállított diagnózisunk helyes volt-e, azt a megfelelő helyről vett szövettani górcsói vizsgálata mondja meg. A körisme tehát szigorú kritérium alapszik.

E sokrétű feladat elvégzésére alakult munkaközösség tevékenységének gyümölcse máris kezd mutatkozni. Szegeden a jobban veszélyeztetett korban, vagyis 35 éven túl lévő nőknek kb. a fele,

mintegy 10.000 asszony

már keresztülment az 1949 óta folyó szűréseken. (Csak zárójelben kérdejük: hol kérik a másik fele!?) És az eredmények? Mig azelőtt az esetek kb. kétharmad részében a baj már erősen előrehaladott volt, amikor kezelésre vettünk fel betegeket, és csak elvált bukkantunk egy-egy egészen kezdetleges elváltozásra, ma már sokkal kevesebb elhanyagolt esettel találkozunk, és például az utolsó évben 23 egészen iniciais, u. n. felszín-rákot fedeztünk fel, melyek biztosan, jól gyógyíthatók.

Ezzel nem akarjuk azt mondani, hogy előrehaladottabb esetekben a rák már nem gyógyítható. Nem egyszer sikerül még ilyen esetben is teljesen meggyógyítani a bete-

get. Még a ráksűrűségi megindulásokor, 1949-ben egy agilis Petőfi-telepi MNDSZ aktív számos asszonyt hozott vizsgálatra, míg egyszer maga is kérte, hogy vizsgáljuk meg, noha semmiféle panasza sem volt. Megdöbbenéssel állapítottuk meg, hogy elég erősen előrehaladott rákja van. Az azonnal megkezdett kezelés olyan eredményes volt, hogy az asszony ma, öt év után is, egészségesen, magas korát meghazudtoló frissességgel végzi lelkes munkáját. Mások — igaz, hogy egész korai szakban — terhesség alatt fedezték fel a rákot és az asszony, természetesen

megfelelő kezelés mellett,

ki tudta hordani a terhességet. Ma jó egészségnek örvend gyermekével együtt.

Az, hiszem, elég ez a két kiragadott példa a kételkedők meggyőzésére, hiszen olyan ékesen bizonyítják, milyen nagy jelentősége van a szűrővizsgálatnak. A rák nagy általánosságban lassan fejlődik, sokszor évek alatt is csak kis területre terjed ki, tehát bőségesen van idő a felismerésre. Ezért hangsúlyozzuk, hogy a veszélyeztetett korban lévő nők vizsgáltassák meg magukat évente, még akkor is, ha semmi panaszuk sincs, mert — és ezt ne felejtjük el — a legkezdetibb stádiumban a rák teljesen tünetmentes és azt csak egy tüzetes vizsgálat derítheti ki. Természetesen a súlyosan előrehaladott betegség már nem, vagy alig gyógyítható, de nem győzzük elgyszer ismételni a kételkedők felé: A rák jól gyógyítható betegség, ha idejekorán megyünk orvoshoz!

Dr. PALÁNKAI GELLERT

Női klinika

Felelőség az emberért

„Minék szólaljak fel? Ha nincs problémám: fölösleges. Ha van: hiába mondom el, úgy sem törődnek velem. Már eleget beszéltem — még sem történt semmi.” — Ezeket a szavakat egy gyűlés előtt hallottam. Nagyon bosszantottak; annál inkább, mert igazság volt bennük. Egy olyan — sajnos elég gyakori — jelenséget mutattak, melyet csak felelőtlenségnek lehet nevezni. Felelőtlenség azok részéről, akik semmibe vették ennek az embernek a szavait. Felelőtlenség, mert bizalmatlanságot szül. Mégpedig a párttal, a szocializmussal szemben. Felelőtlenség — ha csak nem rossz akarát. Mögötte az emberekkel való törődés fel-felbukkanó formalizmusa lappang. Hiszen könnyű munka — ha egyáltalán munkának nevezhető, — bár én kétféle, tettek nélkülűl üres szavakat mondani. Igaz, így csak frázisok születnek. No de nem kell vállalni így azt a felelőséget, amelyet a cselekedetek rónak az emberre.

Azt hiszem, világos, hogy ez nem kommunista magatartás. Hiszen a kommunista magatartás alapja éppen az a kollektívizmus, az a közösségérzés, amely megköveteli, hogy vállaljunk felelőséget mások életéért, a közösség életéért is, tehát, hogy segítségünk. Szerintem éppen ez lehet a népevelő munka alapja. Ebből következnek annak tartalma, amit én úgy fogalmaznék meg, hogy: segítség az embereknek életük különféle problémáinak megoldásában. Ez a segítség azt jelenti, hogy először felderítjük az igazságot, azután akár tettekkel is segítjük érvényesülését.

Ha pedig ez magatartás kérdése — az előbbiekből csakis ez következhet — akkor az is magától értetődő, hogy ez a munka minden kommunista számára feladat. S minél fontosabb helyen, vagyis olyan funkcióban van valaki, ahol többet segíthet, annál nagyobb feladatot jelent számára. Ha mindenki igyekszik másokba oltani nézetét, mennyivel inkább kötelessége a kommunistának ez. Belső párancsból kötelessége, mert az ő magatartása a közösség, az érte való felelőség vállalását jelenti. Azt hiszem, mikor végighallgatuk az angol-magyar vasárnap, első ismerősünket újjongva állítottuk meg eredményével az utcán. Ahogy ez közös ügy volt az embereknek, épp úgy közös kérdésnek kell lenni sok mindennek. S ezzel meg is oldódik a népevelő munka problémája. Persze bátorságot, szüntelen érdeklődést kíván és sokan vannak, akik szeretnék „megpihenni babáikon”, a maguk fix-összegű állásában biztonságban és zavartalanul. Nekik mindegy, hogy másnak mi fáj, mi jó. Ha kell, a mások kárára is érdemet szerez-

nek egy torz intézkedéssel, vagy még ettől is félnék. Ezeknek a magyar nép sem más, mint esetleg brosurákban élő fogalom. Szeretik a frázisokat. Ha szavukat nézzük: akkorak, mint egy-egy elefánt, ha tetteiket: nem nagyobbak egy-egy békánál. Olyanok, mint a lufballon. Vagy mint a

Igen sokan élünk, tengünk, lengünk a menzán. A Fodor erre azt mondaná: bizony, bizony mondom nektek, ez nem népümpelvény. Van benne ráció.

Hát kérem én is a menzán étkezem és érzem, hogy ez jobb is lehetne.

Ott van például az a leves, mely szinte történelmi kategóriát képez. Ez a leves a Sztálingrád leves. Hogy miért? Mert bevehetetlen. Aki azután 2—3 éves menzapraxis után beveszi, megérdemlí, hogy a menza külön koszton tartsa.

Volt egy költőnk, akit úgy hívnak, hogy Petőfi. Ez írt kéremszépén egy igen szép verset, amely a „Minék nevezzelek” címet van hivatva viselni. Fialatok vagyunk és érthető, hogy egy szerelmes szű ily szavakat buggyan ki magából. De kérem a baj ott kezdődik, hogy a hasonló nevű leves semmi konkrétumot, vagy katonai nyelven szólva, semmi vonatkozási pontot nem buggyan ki magából. Esetleg az éhes diákok, Hogy

mesebeli felfuvalkodott béka. Ezeket a hólyagokat ki kell faksztani. Mert a kommunisták értük is felelősek; mert felelősek a jövőért. A népevelés annak a magatartásnak egyik oldala, amelynek alapja az emberért vállalt felelőség.

N. F.

A MENZA

mit? Tekintsenek el tőle, hisz nem vagyunk magunk között. Akik a kettes menzán étkeznek, olvashatták Apáthy kedves versét, amely prózában lefordítva azt akarja kifejezni, hogy a menzán kötött barátság, ismeretség örök. Ez igaz, mert mindenki egyformán, együttes erővel szítja a menzát, még öreg korában is.

(Ezek után kérem a menzabizottság

Pohár vagyok — belőlem isznak, A csap előtt már százan állnak, Állnak-várnak. Lassan csöpög a víz.

Egyik letesz, a másik felvesz — Igy megy ez, míg számuk négy száz lesz. Reggel-délben-este. Reggel-délben-este. Lassan csöpög a víz.

Lakom, ó jaj, a négyes menzán, Magam már százszor elátkoztam. Mily kín az élet — Lassan csöpög a víz.

Gyilkos vagyok, bűneim nagyok, Magamban ezer halált hordok. Szörnyű érzés. Lassan csöpög a víz.

Ha már az ember ily szörnyű vak, Négy száz helyett én pusztuljak. Leugrott-eltörtött. Lassan csöpög a víz.

(Másnap a menza egyetlen pohára valóban összetört. Az ember tanult. Most

Csontos

SPORT

Néhány szó a Haladás sakkosztályáról

Kevesen tudják, hogy a Haladás egyik legeredményesebb és legnépesebb sakkosztálya a sakkosztály. A sakkosztály eredményességét és versenylendületét megláthatjuk, ha visszapillantunk az elmúlt egyetemi év sakkemlékeire.

Az 1953. évi városi csapatbajnokság I. és II. osztályában a Haladás I. és II. csapata főnyerősen nyerte a bajnokságot. Városi viszonylatban a Haladás rendezte a legtöbb egyéni bajnokságot. Ezek közül különösen figyelemreméltó az elmúlt hetekben lezajlott 36 sportkörü bajnokság, amely II., III. és IV. osztályra minősített. A megye válogatott vegyescsapataiban nagy számban szerepelnek az egyetemi sakkzók. Idegenben, sajnos, — költségvetési zavarok miatt — csak egyszer mérkőzhetett csapatunk, még az őz folyamán, ekkor nagyarányú győzelmet arattunk a szolnoki egyetemisták ellen.

A legutóbbi napokig az 1954-es költségvetésből bírói díjakon, vilanyszámlán és egyéb nélkülözhetetlen kiadásokon kívül másra nem költöttünk. Helyes volna, ha a jövőben az ilyen problémákat nem az év közepén oldanák meg.

Szervezési terén igen nagy fejlődést értünk el. Sikerült a versenysakkot tömegalapra helyezni: 64

nyilvántartott versenyzőnk van. A versenyzők zöme egyetemi hallgató. Igen öröndetes az a körülmény, hogy a sakkosztály 20 I. és II. osztályú sakkzója között 15 diák van. Ez azt mutatja, hogy a Haladás sakkcsapata valóban az egyetemi ifjúságot reprezentálja. Nagyon szép eredményt értünk el a női sakkzókas terén is. A szervezési területén elért eredmények főleg Nagy Kálmán intéző és Vekerdő Tibor sakkosztályvezető lelkiismeretes és odaadó munkájának köszönhetőek.

A Honvéddel való egyesülés után teljesült régi kívánságunk: oktatót kaptunk, így sakkzóink egyéni fejlődése biztosítva van. Az eredményeinkben mutatkozó állandó fejlődést dr. Tarnai Károly oktató jó munkájának köszönhetjük.

A sakkosztály fejlődését nem utolsó sorban segítette az a körülmény, hogy megoldódott a helyiségszervezés. A diákklub megnyitása után sikerült kiharcolni megfelelő helyiséget sakkzóink számára.

Versenyzőink a jövőben is igyekeznek tudásuk legjavát adni, hogy — ebben a, sokszor kicsit lenézett sportágban — erősítsék a Haladás jó hírnevét.

W. R.

A Haladás szereplése a tavaszi idényben

Mint az elmúlt hónapok során annyiszor, most is a Haladás labdarúgócsapatával szeretnénk ezen a helyen foglalkozni. A kérdés több szempontból időszerű: legelőször is azért, mert a tavaszi idény egyelőre befejeződött, a fejlődés első szakasza lezárult, úgyhogy az eredményeket összefüggésben lehet látni a s hibákat átfogóan lehet feltárni. De nemcsak az időpont alkalmassága teszi indokolttá, hogy ismét a labdarúgócsapatra irányítsuk figyelmünket. Van ennek más, az országos egyetemi sport és az egész Szeged sportjának jelenlegi helyzetéből folyó oka is. Arról van szó, városi és országos viszonylatban egyaránt a Haladás NB I-es labdarúgócsapata képviseli egyelőre a legkézzelfoghatóbb módon mind az egyetemi és főiskolai, mind pedig általában a szegedi minőségű sportot. A sportközlönyben éppúgy, mint a közönség legszélesebb rétegében megvan a hajlam arra, hogy a Haladás S. E. egész tevékenységét és a szegedi sportkultúra színvonalát azesztétikailag meg, miképpen szerepel a szegedi Haladás az NB I-ben — hiszen tapasztalati tény, hogy a labdarúgásnak van ma a legnagyobb népszerűsége. Emellett pedig nem szabad megfeledkezni egy harmadik — s érzésünk szerint döntő — mozzanatról sem. Ez pedig az, hogy a Haladás kérdése valóban kérdés, a szó szoros értelmében, probléma, amelynek megnyugtató megoldásáról ma még nem lehet beszélni, amelyet azonban minden körülmények között éppen az előzőekben említett okoknál fogva is meg kell oldani. Ennek a ténynek tudatában szentelünk mi is, fokozott figyelmet a futballcsapat kérdésének s ebből a ténnyől kiindulva próbáljuk meg levonni a lezárult szakasz legfontosabb tanulságait.

A csapat szereplésének értékeléséhez szükséges ismerni bizonyos előzményeket is. Ezek között a legfontosabb, mert elvi jelentőségű, a következők: amikor az elmúlt év végén a Szegedi Honvéd felosztása után a szegedi egyetemiek és a Haladás központ átvették azt, ami labdarúgó-vonalon rendelkezésre állt, azt annak az 1952. novemberében kimondott pártfelfogásnak tudatában tették, amely szerint az egyetemi sportot a fegyveres testületek sportjának szintjére kell fejleszteni. A jelen esetben ez az NB I. szintjé, illetve pontosabban: az NB I. szintjé való megmaradást jelenti. Azonnal felmerült azonban a kérdés: megvolt-e megvan-e a biztosíték a pártfelfogást végrehajtására akkor, amikor az átvételkor a volt Szegedi Honvéd játékosainak jelentékeny — és egyáltalában nem legrosszabb — részét más csapatokhoz igazolták át, túlnyomó részben a Haladás megkezdése, illetve beegyezése nélkül? A válasz önkéntelenül adódik: nem volt meg és nincs meg a biztosíték a pártfelfogást végrehajtására, különösen akkor nincs meg, ha a kilátásban helyezett erősítés kezdetben egyáltalán nem s később is csak hosszas hazavonata után valószínűleg meg — erősen csökkentett mértékben. Le kell viszont szögezni, hogy a felelőség nem az egyetem vezető szerveit terheli, hiszen az átvételbe az illetékes sport-ténnyezők megnyugtató ígéreteinek birtokában mentek bele. Természetes, hogy az átalakulás nehézségei következtében az idényt követően előkészítő munka csak elkécses időre korlátozva. Nem volt egyszerű kérdés az átvett játékosok elhelyezése sem, úgy látszott, hogy az egyetemi munkába való beilleszkedésük kisebb-nagyobb zökkenőkkel jár majd. Ma már meg lehet állapítani, hogy az utóbbi vonatkozásban az elmúlt félév jelentős sikerrel járt: a Honvédtól átvett és a később érkezett játékosok a különböző munkahelyeken egyetlen kivétellel jó munkát végeztek, sőt azt is el lehet mondani, hogy legnagyobb részük lelkesen dolgozta be magát különböző adminisztratív s fizikai munkakörökbe is. Ennek eredményeképpen le lehet szűrni azt a tanulságot, hogy a Szegedi Haladás nemcsak formálisan, de gyakorlati tekintetben is egyetemi csapat s valóban az egyetemi sportot képviseli.

A pártfelfogásban foglalt követelmény egyik része, az, ami az egyetemi sportra vonatkozik, ezzel megvalósult. Más lapra tartozik azonban a színvonal kérdése. Szögezzük le mégegyszer: a megindulások az NB. I-es név előfeltételei nem voltak meg — s több vonatkozásban ma sincsenek meg. A Haladás kiváló edzőt kapott ugyan Jény Rudolf személyében, de az ő tevékenysége sem jelenthetett mást — különösen kezdetben — mint azt, hogy a megülő, erősen korlátozott lehetőségeken belül próbálja meg kihozni a maximumot. Ez pedig nem volt könnyű és nem volt hálás feladat, hiszen nemcsak hosszú hetek elmaradt előkészítő

munkáját kellett pótolni, hanem nagy részét heterogén tudású játékosokból kellett rövid időn belül olyan csapatot formálni, amely sikeresen állhatja meg a helyét a bajnokságban. A kezdet nehézségeit mi sem jellemték jobban, mint az a tény, hogy eleinte a 18-as keretet sem lehetett összehozni. Kétségtelen, hogy a későbbiek során mutatkozott némi javulás. Csányi és Vas személyekből két igen jó képességű játékos került a csapathoz és a tartalékcsoport is kialakult — nem csupán mértékben a hallgatóságra támaszkodva. Ahhoz azonban, hogy meggyőző és átvitt eredményeket lehessen elérni — és pedig a hallgatóság soraitól rekrutáló, saját nevelésű utánpótlás révén — évek munkájára van szükség. De van-e lehetőség évek munkájára, van-e biztosíték a pártfelfogást maradéktalan végrehajtására akkor, ha a csapat mindent erőfeszítés ellenére is kiesik az NB I-ből? Nem válik-e éppen ez a hosszlejártaú fejlődésük lehetővé azáltal, hogy nem sikerül kiküszöbölni a kezdeti hibákat? A csapat nem heverte és nem heverte ki teljesen a kezdeti vereségeket. A be nem váltott ígéreteken a legjobban edzői munka sem változhat. Hogy milyen mértékben beszélhetünk ilyen ígéretekről, azt számszerű pontossággal meg tudjuk mondani: 50 százalékos erejéig, mert a vezetőség a szakvélemények alapján szükségesnek mutatózó négy elsővonali játékos helyett minden igyekezete ellenére is csak kettőtől tudott gondoskodni.

Ugy tűnhet, hogy az eddig vázolt mozzanatoknak elméleti jelentősége van csupán s hogy elsősorban szervezési kérdésekről beszélünk. A dolog azonban egyáltalán nem így áll. Az ugyanis a helyzet, hogy a Haladás eddigi szereplésére a jelzett tényezők nyomtak rá bélyegüket — legalább is a szereplés negatív vonatkozásait illetően. Ha meg akarjuk jelölni a tavaszi idény kilenc mérkőzésének ama vonását, amely a legjellemzőbb és amely főrolként hűződik végig hetről-hétre a csapat által ayujtott összbenyomáson, akkor a bizonytalanságban kiütözött önbizalom-hiányt kell kiemelni. Ez a bizonytalanság volt az, amelynek következtében már ki-harcolt győzelmek mentek veszendőbe, az önbizalom hiánya volt az, ami miatt olyan mérkőzéseken szenvedett a csapat vereséget, amelyeket papírralra szerint meg kellett volna nyernie. A bizonytalanság és az önbizalom hiánya viszont szükségeszerűen következik a fentiekből: a játékosok akarva-akaratlanul azt érezték, hogy a csapatnak a kiesés sorsára kell jutnia, az erősítésekért vívott eredménytelen küzdelem láttán a csapat is azt gondolhatta, hogy elveszett örölyen áll, amelyen legfőképpen dicsősége — elvérezni lehet.

A tavaszi idény azonban egészen vége ve mégsem zárult eredménytelenül. A csapat kezdeti balsiker-sorozat után fok-ról-fokra javult s ha az utolsó mérkőzés nem törté volna meg a felfelé ívelő pályáját, ma a középcsoport végén foglalna helyet a bajnoki táblázaton. Nyilvánvalóan kellett tehát olyan tulajdonságokkal rendelkeznie, amelyekkel sikerült a bizonytalanság-érzést többé-kevésbé kiküszöbölnie. Ez pedig a Haladás sokszor említett küzdőszelleme volt, amely a csapat pozitív jellemző vonása. Az a küzdőszellem az, amely a Kinizsi elleni mérkőzésen érvényesült először maradéktalanul, amely megfordította a dorogi meccs sorsát, amely csaknem meglepetéscsinált a Vörös Lobogó ellen s amely váratlan két pontot hozott haza Győről.

És persze a baj, hogy a küzdőszellem nem érvényesült mindig töretlenül, hogy a kisebbségi érzés nem egyszer megtörte a csapat lendületét. Így következtek be a végzetes öt percek, amelyek alatt értékes bajnoki pontok mentek veszendőbe.

A jövő feladatait viszont egészen világosan rajzolódna ki ezen a téren: a küzdőképességet kell állandósítani s ki kell küszöbölni a bizonytalanságot. Ez azonban nemcsak a csapaton fordul meg!

H. E.

SZEGEDI EGYETEM

A Szegedi Tudományegyetem, Orvosi egyetem és Pedagógiai Főiskola lapja Szerkesztő a szerkesztőbizottság tagja: Az MDP Egyetemi és Főiskolai Pártbizottsága, a Tudományegyetem rektora, az Orvosegyetem dékánja, a Főiskola igazgatója, a DISZ és a Szakszervezetek
Telefon: 34-54

Csongrádmegyei Növendékpári V. Szeged, 3664
Felelős vezető: Vincze György